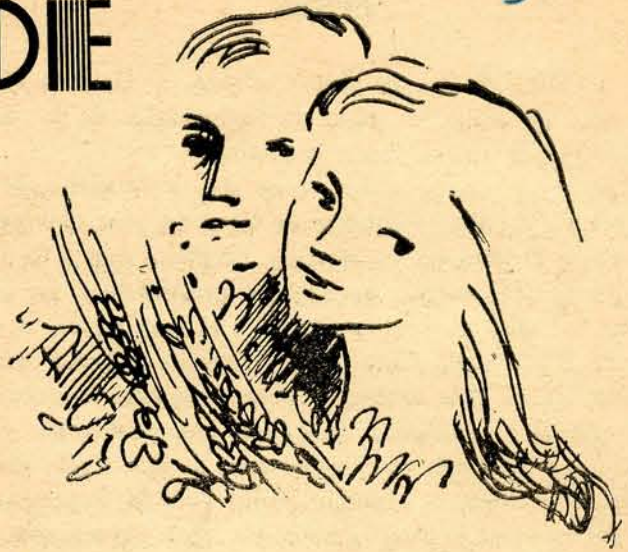

LES FIESTES DE

maig

A GALICIA

ELOGI

TOTS els mesos de l'any tenen a Galícia els seus adagis que els qualifiquen i els jerarquitzen d'acord amb el prestigi de les seves principals característiques. Entre les dites populars n'hi ha una que, referint-se al mes de maig, diu: "Mayo festeiro, florido e garrido, e sempre ben vido". I, al saludar-lo, una vella troba medieval s'expressa d'aquesta manera: "Ben veñas Maio, e con alegría, pra gloria de Dios e da Virxen Maria". Després d'haver estudiat l'antiga tradició mariana de Galícia, alguns comentaristes asseguren que és d'allí d'on arrenca el costum, actualment extès per tot el món catòlic, de consagrar a la Verge el millor mes de l'any: el mes de maig, mes de les flors.

Perquè és amb el mes de maig, quan, els camps de

Per RAMON SUAREZ PICALLO

(Il·lustració de Roser Bru)

Galícia, es vesteixen amb totes les matitzacions del verd; quan, l'aigua dels rius, adquireix la clara transparència del cristall; i quan el mar, a la costa i als estuaris, es torna tensa maragda. I, segons la vella oració, els primers fruits agredolços de la primavera arriben a les mans dels pecadors amb el mes de maig, com campanes que repiquen al bon temps, pregonant l'alegria produïda per l'acabament del dur i llarg hivern.

que a l'interior es constitueixi un organisme d'unitat, que no exclogui a ningú, que unifiqui i canalitzi totes les voluntats i tots els esforços i que recolzi el Govern, per tal que aquest pugui parlar i actuar. Els de l'interior faran allò que puguin fer, allò que sigui possible fer i s'organitzaran al seu gust. El Govern no s'oposarà a que els de l'interior tinguin contactes i entrevistes amb qui els sembli, però vol tenir la certesa que els de l'interior no signaran pactes, no adquiriran compromisos que vagin més enllà de la lluita per l'enderrocament de Franco i que lliguin l'avenir de Catalunya, sense que abans el Govern no en tingui coneixement".

Per què aquest llenguatge sincer, lleial i honest, no ha estat comprès? Perquè hi ha entremig qüestions d'amor propi, de susceptibilitats, de rivalitats, i, també, de conveniències de partit que s'avantposen als alts interessos de Catalunya.

Si, hi ha sectors que veuen amb recel l'actuació del Consell Nacional. I aquest recel no està inspirat per simples rivalitats polítiques, no existeix sols entre alguns medis polítics exiliats, sinó també entre sectors importants de l'in-

Contràriament a allò que creu el comentarista polític de "Quaderns", el President del Consell Nacional no n'és ni el fundador ni l'animador indiscutit i indiscutible. Compta amb el respecte i l'estima de tots, però moltes de les seves idees i iniciatives no són compartides ni per l'Esquerra (de

l'interior), ni per la Unió de Rabassaires (de l'interior), ni pel Partit Republicà d'Esquerra (de l'interior), ni per Estat Català (de l'interior), ni per la gran majoria d'Acció Catalana. És interessant de fer conèixer que Estat Català (de l'interior) comunicà al Dr. Paniello el seu disgust per haver refusat el nomenament de Conseller; aquest va rectificar i es pot assegurar que, si no s'ha incorporat al Govern és únicament degut a motius d'ordre estrictament personal. No ens trobem, doncs, amb un bloc de l'interior, representat pel President del Consell Nacional, contra un bloc de l'exterior, personalitzat pel President de la Generalitat. No és el poble català, ni la seva majoria, ni tant sols una part important la que parla per boca del President del Consell Nacional.

Ignoro, naturalment, quins acords prendrà el Govern de la Generalitat. No sé si es decidirà a sortir de la inacció actual, si voldrà fer veritablement de Govern i voldrà afrontar la situació decididament, o si preferirà de donar temps al temps i esperar que les coses es resolguin totes soles. I també ignoro, és clar, que farà l'Esquerra. Potser es trobarà la manera d'arranjar-ho tot sense trencar res. Jo ho desitjo de debó, però no vull amagar què, a la meua manera de veure, em sembla difícil que es pugui trobar una solució satisfactòria per a tothom, i encara em sembla més difícil, i també més perillós per a Catalunya, que les coses puguin continuar com fins ara.

FESTA

EL PERIODE de les festes, s'obre, a Galícia, el dia tres de maig — data de l'advocació de la Santa Creu — i dura fins el dotze d'octubre.

Durant tot aquest temps, cada dia, a la matinada humida per l' "orbollo" i coberta de flors, la gent dels pobles de la costa es dirigeix en popular preguera cap a la Creu més alta de la comarca, emplaçada, generalment, en algún lloc des del qual es domina la vall i el mar. Quasi sempre es tracta d'una vella Creu, d'estil romànic o gòtic, tallada en el dur granit pels canters populars, veritables precursors de l'escultura i l'imatgeria gallegues, immortalitzades en la Catedral de Santiago de Compostela. I, des d'allí, els sacerdots de la comarca, revestits d'alba i estola, beneeixen els fruits del mar i de la terra, mentre els fidels canten una vella lletania en la qual enumeren, fruit per fruit, els més preuats i saborosos.

Acabada la cerimònia religiosa, comença, allí mateix, la festa pagana. Al compàs de la vella gaita, nois i noies broden, rodant al voltant de la Creu, la dansa nacional de Galícia, la "Muiñeira" de ritme mil·lenari:

"Xa ven o tempo de mazar o liño,
xa ven o tempo do liño mazar;
xa ven o tempo, rapazas do Miño,
xa ven o tempo de se esperguizar".

ELS MAIGS D'ORENSE

AMB TOT i que les festes de maig es celebren arreu de Galícia, variant únicament la manera de exterioritzar-se, és a Orense on adquireixen el caràcter sobirà de les festes populars, amb el consegüent devassall de gràcia i enginy. Es pot dir que, als "maigs d'Orense" hi va gent de tot Galícia. No es coneix, però, exactament, l'origen dels maigs orensans; i si haguèssim de buscar, entre les festes que es celebren en altres llocs de les Espanyes, quelcom semblant, ens hauriem forçosament de referir a les famoses "falles" valencianes.

Efectivament, el "maig", a Orense, pren vida, quasi sempre, a través d'una caricatura popular i té, per base representativa, algún objecte proper a la sensibilitat de la gent: la casa pairal, l' "horreo" la barca, el castell, el carro o l'arada, construïts amb branques florides de "xesta" (la ginesta catalana) i de mirtals, adornades amb les fruites primerenques, prunes, cireres i albercocs. Al voltant d'aquest símbol, grups de nois i noies ballen i canten cors improvisats, doncs, lletra i música han d'ésser "ad livitum", si bé inspirades en temes populars gallegues. I no s'assagen prèviament perquè tinguin tota la frescor de lo improvisat.

ELS MAIGS I LA CULTURA GALLEGA

DURANT molts anys — segurament, segles — les festes de maig foren, per Galícia, un senzill tema de divertiment local. Les anomenades institucions de la cultura oficial mai s'entretingueren a estudiar-los, ni els hi prestaren cap atenció, doncs imbuïdes d'unitarisme, la seva mentalitat vivia allunyada de l'espiritualitat gallega.

Quan al començar l'actual segle, va tractar-se, però,

d'elevant, vestir i jerarquitzar lo autòcton, lo què, per l'esperit insubornable de Galícia, constitueix les seves més autèntiques manifestacions, en l'humor, en el cant i en la dansa, va sorgir el "maig" amb la seva gràcia elemental d'una puresa i netedat sols comparable a l'aigua que brolla de les fonts.

La Universitat de Compostela, el Seminari d'Estudis Gallegues, l'Acadèmia Gallega de la Llengua i la Secció Cultural del Partit Galleguista instituïren valuosos premis pels millors "maigs". I, traslladant-se a Orense, estudiaren sobre el terreny una de les més riques manifestacions col·lectives del folklore de Galícia.

Els treballs que, estudiants, poetes i professors, escrivien al respecte foren recopilats en un preciós volum editat per Angel Casal — director de "Nos" i Alcalde de Santiago, afusellat pels falangistes els primers dies de la rebel·lió franquista — i constitueixen una peça d'incalculable valor bibliogràfic i documental gallegues que porta per títol el nom genèric de "Festes Populars de Galícia".

MAIG EN LA POESIA GALLEGA

ALTRAMENT, el mes de maig ha donat a la poesia gallega — tant a la popular com a l'anomenada culta — una caudalosa font d'inspiració. Els nostres poetes de tots els temps, estimaren el mes de maig, començ de la primavera i època de l'any en que la vida és bella, alegre i optimista. Els trobadors, els joglars, els romancers, l'han cantat en tots els tons.

Per provar el que diem, i com a primícia i curiositat especials pels nostres lectors catalans, donem, a part, dos poemes sobre aquest tema. Un d'ells va escriure'l, l'any 1250, el Rei de Castella i de Lleó, Alfons Xé, el Savi qui, amb Dionís de Portugal, amb Alfons XIé, i amb l'Infant Joan Manuel, formà, en ple segle XIII, la real quatrelogia poètica de la llengua gallega, a la qual aludeix el Marquès de Santillana en la seva celebre carta al Comte de Albuquerque. Aquesta preciosa composició del gran Alfons, conserva la mateixa bellesa, la vida, l'intenció i la gràcia dels millors poemes actuals.

L'altre, escrit l'any 1945, és original de Emili Pita i forma part del seu llibre "Cantigas de Nenos" publicat recentment a Buenos Aires. Emili Pita va néixer a La Corunya i s'ha criat a l'Argentina; és també, un magnífic pianista i musicògraf que fundà i dirigí, per espai d'anys, un famós quartet de música gallega, havent donat, sobre aquest mateix tema i a quasi totes les Universitats argentines, nombroses conferències il·lustrades amb cançons i danses, les quals produïren verdadera sensació.

Autor de diferents llibres de poesia, es guanya la vida com empleat d'una gran casa cerealista de Rosario de Santa Fe. "Versos i grans", com deia Virgili.

Pita és un poeta modern; és el més jove dels poetes gallegues dels nostres dies; si el lector curiós, però, examina el seu llenguatge, el seu to i la seva tònica, veurà, en aquesta cançó de nens, l'herència i l'arrel que l'uneix, al llarg de set segles, amb el famós rei, savi i poeta.

Perquè tots dos han begut a la mateixa font, al mateix maig, el mes de les flors, de l'alegria de joventut i de primavera, del gust i de la gràcia dels fruits primerencs del mar i de la terra, símbol d'una vida plena i eternament renovada en el temps i en l'espai.